17/05/2019

“Η αντάρτισσα που μπήκε στο Άγιον Όρος”

/ Γνώμες

Η παρακάτω μαρτυρία είναι το λιγότερο συγκλονιστική για μια εποχή που αντάρτες και γυναίκες μπήκαν στο Άγιο Όρος λόγω της έκτακτης ανάγκης παραβαίνοντας το άβατο.

Οκτώβριος του 1948. Οι αντάρτες της Χαλκιδικής μπαίνουν στο Άγιον Όρος. Αναμεσά τους και γυναίκες. Το άβατον για πρώτη φορά καταργήθηκε. Μεταξύ αυτών και η Ευγενία Πέγιου που σήμερα ζει στο χωριό Μεγάλη Παναγιά κοντά στην Ιερισσό. Τότε ήταν 17 χρόνων και σήμερα πενήντα χρόνια μετά, θυμάται για κείνη την περιπέτεια που κράτησε δύο ημέρες. «Έκανα αμαρτία», λέει. Οι μοναχοί και αυτοί θυμούνται την είσοδο γυναικών στα μοναστήρια. Δεν αναφέρονται σ’ αυτό. Άλλωστε αυτή ήταν και η μοναδική εξαίρεση. Από τότε υπεραμύνθηκαν του άβατου με σθένος και μέχρι σήμερα, παρά το γεγονός ότι πολλές γυναίκες ζητούν να επισκεφτούν το Άγιον Όρος, αρνούνται κάθε συζήτηση.

Η βροχή έφτανε ώς το κόκαλο. Το Μάουζερ την κούραζε ακόμη πιο πολύ. Πεινούσε και κρύωνε. Μα πιο πολύ, έτσι όπως στεκόταν έξω από την πόρτα της Μονής Ιβήρων, την τρόμαζε η ιδέα ότι ήταν μια γυναίκα μόνη στο Άγιον Όρος. Ήταν

Οκτώβρης του 1948. Τοτε η Ευγενία Πέγιου ήταν μόλις 17 χρόνων. Περνώντας από το χωριό της, τη Μεγάλη Παναγιά Χαλκιδικής, οι άνδρες του Δημοκρατικού Στρατού την πήραν μαζί της. Μέσα στις επιχειρήσεις που γίνονταν τότε ήταν και αυτή του Αγίου Όρους, για να πάρουν τρόφιμα. Η Ευγενία τους ακολούθησε. Περπάτησε ώρες
και παρά τον φόβο της βρέθηκε έξω από τη Μονή Ιβήρων με το όπλο στο χέρι.«Φοβόμουν πολύ. Είχα ακούσει ότι απαγορεύονταν να μπούνε γυναίκες στο Άγιον Όρος. Η διμοιρία μου έφτασε στη Μονή Ιβήρων. Οι καλόγεροι δεν άνοιγαν την πόρτα. Εγώ δεν πυροβολούσα. Δεν κυκλοφορούσε κανείς. Τότε θυμάμαι ότι ένας αντάρτης, Αλβανό, τον φώναζαν, πήδηξε πάνω από την πόρτα και την άνοιξε. Εγώ δεν μπήκα μέσα. Περίμενα με το όπλο στο χέρι. Ήμουν μόνη. Πρέπει να ήταν και άλλες γυναίκες εκεί κοντά».

Οι βρύσες

Ακόμη και σήμερα δεν έχει συνειδητοποιήσει πώς έσπασε το άβατο. Αποφεύγει να μιλάει γι’ αυτό. Όμως τότε δεν είχε και πολλά περιθώρια. Ο καπετάνιος της Κώστας Παπαγεωργίου την χρειαζότανε. «Το όπλο ήταν πιο ψηλό από μένα. Θυμάμαι σαν τώρα κάτι βρύσες με κεφάλι φιδιού έξω απ το μοναστήρι. Οι αντάρτες πήραν μουλάρια και φόρτωσαν ρούχα και τρόφιμα. Το αστείο είναι ότι πήραν και αυτά που είχε ο πατέρας μου, ο οποίος δούλευε στο Όρος. Εγώ το έμαθα μετά». Τότε δεκάδες αντάρτες είχαν σκορπιστεί στο Άγιον Όρος και συγκέντρωναν τρόφιμα.
Τριακόσια πενήντα μουλάρια είχαν φορτώσει. Δύο μέρες έμεινε η Ευγενία στη Μονή. Άλλοτε για να διώξει τον φόβο της τραγουδούσε το «Πολεμάμε, τραγουδάμε τους φασίστες κυνηγάμε». Καμιά φορά έκανε και τον σταυρό της. «Έγινε ό,τι έγινε, όμως πρέπει να πω ότι κανένας αντάρτης δεν προκάλεσε την παραμικρή ζημιά στα μοναστήρια. Είχαμε ανάγκη από τρόφιμα και ρούχα. Μέρες ζούσαμε τρώγοντας κάστανα. Εγώ φορούσα κάτι παπούτσια μεγαλύτερα από το νούμερό μου. Μέσα είχαν μπει λάσπες. Πονούσα πολύ. Παρακαλούσα να φύγουμε. Στις Καρυές
γίνονταν μάχες με τους χωροφύλακες. Οι μοναχοί είχαν κρυφτεί. Δεν κυκλοφορούσε κανείς. Είχαν φοβηθεί».Οι μοναχοί, άλλωστε, είχαν δεχτεί επιθέσεις και το 1947, δεν προέβαλαν καμία
αντίσταση και ούτε ήθελαν να μπλέξουν. Οι χωροφύλακες προσπάθησαν να εμποδίσουν τους αντάρτες. Όμως δεν κατάφεραν και πολλά. Έτσι οι μοναχοί, μην έχοντας άλλο τρόπο, προσέφεραν ό,τι μπορούσαν για να γλιτώσουν μια ώρα γρηγορότερα. Ο χρόνος αργούσε για όλους και πιο πολύ για τη νεαρή αντάρτισσα που ένιωθε ότι είχε διαπράξει μεγάλη αμαρτία.

Τα αεροπλάνα

Image not found or type unknown

Οι αντάρτες. Ο Κώστας Παπαγεωργίου (στη μέση με την τραγιάσκα) ήταν ο άνθρωπος ο οποίος ηγήθηκε των ανταρτών που μπήκαν στο Άγιον Όρος με σκοπό να πάρουν τρόφιμα και ρούχα.

«Αφού οι αντάρτες πήραν ό,τι πήραν, πήραμε τον δρόμο του γυρισμού. Καθήσαμε σε ένα ξέφωτο στο Γομάτι. Μας εντόπισαν τα αεροπλάνα. Εκεί κοντά στα Νέα Ρόδα άρχισαν να μας κτυπούν. Θυμάμαι μια νέα κοπέλα, Πόντια ήταν, που είχε τραυματιστεί. Την μετέφεραν μέσα από ένα μονοπάτι στο βουνό. Στον δρόμο όλο φώναζε "ωχ μανούλα μου λελέβω". Καποια στιγμή πέθανε». Οι καλόγεροι μόλις έμαθαν για τον θάνατο είπαν ότι την τιμώρησε η Παναγία γιατί μπήκε στο Άγιον Όρος. Πολλοί το πίστευαν, δεν ήταν όμως λίγοι και εκείνοι που βρήκαν την ευκαιρία, σε συνεργασία με τους χωροφύλακες, να διαδίδουν παντού το περιστατικό.

Και η ίδια είχε πάντα μέσα της ένα φόβο. Άλλωστε ήταν από αυτούς που επί δυόμισι χρόνια στην ομάδα Παπαγεωργίου δεν πυροβόλησε. «Δεν ήθελα να το κάνω. Δεν ήθελα να σκοτώσω. Τι ήμουν, ένα παιδί». Ο στρατος είχε φέρει σε δύσκολη θέση τις μονάδες του Δημοκρατικού Στρατού και στη Χαλκιδική. Η Ευγενία παραδόθηκε στη Γαλάτιστα. Πέρασε στρατοδικείο. Αθωώθηκε. Γύρισε στο χωριό της. Ήταν δύσκολα χρόνια για όλους. Η μικρή αντάρτισσα παντρεύτηκε τον γείτονά της Κώστα. Η ειρωνεία: τότε που μπήκε στο Άγιον Όρος αυτός εργαζόταν στο δάσος
μαζί με τον πατέρα του. Με τους πρώτους πυροβολισμούς κρύφτηκε. Όταν σταμάτησε το κακό, διαπίστωσε ότι του είχαν πάρει τα μουλάρια. «Θυμάμαι σαν τώρα τη μάχη που έγινε στο Βατοπεδινό κονάκι.Εκεί ένα χωροφύλακας σκότωσε έναν αντάρτη. Τον έθαψαν λίγο πιο κάτω», λέει ο κ. Πέγιος που δεν μπορούσε να φανταστεί ότι η γυναίκα του ήταν με τους αντάρτες…Τώρα στη Μεγάλη Παναγιά, ένα από τα πλέον όμορφα χωριά, πολλοί έχουν ξεχάσει την ιστορία. Θυμούνται απλώς τον Παπαγεωργίου.

Διηγούνται τις περιπέτειές του, τον θάνατό του αλλά για την Ευγενία, που πέρασε στο Άγιον Όρος, κουβέντα. Και η ίδια δεν θέλει να τα θυμάται. Παντρεύτηκε, έκανε δυο παιδιά και η ζωή της κύλησε ήρεμα. Ε, κάπου – κάπου όταν μένει μόνη στην αυλή της, ο νους της γυρνάει και σ' εκείνη την εποχή. Όπως λέει «τους αγαπούσε τους αντάρτες». Θα ήθελε να πήγαινε και στο Άγιον

Όρος, όμως απαγορεύεται.

1947: Η Ομάδα Παπαγεωργίου συγκρούεται με τη Χωροφυλακή

Η αντιπαλότητα ανταρτών και Αγίου Όρους στην ουσία άρχισε το 1945. Τότε, μπροστά στον κίνδυνο, εστάλησαν εκεί 36 χωροφύλακες, οι οποίοι ανέλαβαν την προστασία του Όρους. Το 1947 μια ομάδα ανταρτών, με επικεφαλής τον Παπαγεωργίου, χτυπήθηκε στη Δάφνη με τη δύναμη της Χωροφυλακής. Κατέλαβε τον Αστυνομικό Σταθμό, το Τελωνείο και καταστήματα, για να αναχωρήσει την επομένη με ρούχα και τρόφιμα. Όμως, η ομάδα δεν στάθηκε τυχερή, καθώς από πλοιάρια οι χωροφύλακες τους αιφνιδίασαν.Το 1948, οι αντάρτες επανήλθαν με δύναμη 400 ανδρών. Ανάμεσά τους και γυναίκες, μεταξύ των οποίων η Ευγενία και η φίλη και συγχωριανή της Μαριάνθη. Οκτώ ώρες κράτησε η μάχη.Σήμερα οι μοναχοί θυμούνται τον διοικητή της Χωροφυλακής Παναγιώτη Παναγιωτάκο να γυρίζει μόνος του με το πιστόλι στο χέρι για να βρει αντάρτες. Ένας αντάρτης σκοτώθηκε όταν επιχείρησε να κάψει μια εκκλησία στο κέντρο των Καρυών.

Όπως λένε όσοι έζησαν τα γεγονότα τότε, οι αντάρτες πήραν τρόφιμα και ρούχα από τις Μονές Χιλιανδρίου, Εσφιγμένου, Ιβήρων (στην οποία σκοπό είχαν βάλει την Ευγενία), Καρακάλου, Φιλοθέου και Ζωγράφου. Τότε το Γενικό Επιτελείο Στρατού αποφάσισε να πάρει μέτρα και έδωσε εντολή στους χωροφύλακες για εκκαθαριστικές επιχειρήσεις. Στη μάχη κατά των ανταρτών μπήκαν επίσης και τα πλοία, τα οποία περιπολούσαν, αλλά και η Αεροπορία.Πάντως, οι αντάρτες είχαν και μέσα στο Άγιον Όρος υποστηρικτές μοναχούς, κυρίως κελιώτες, που είχαν ενταχθεί στο ΕΑΜ, όπως και πολλούς που ζούσαν σε μοναστήρια, αλλά δεν είχαν λόγο στη διοίκηση του Αγίου Όρους και στην εκλογή ηγουμένων.

«Τρώγαμε κάστανα κι αυτό μας στήριζε»Ήταν εκεί. Την ώρα που η Ευγενία Πέγιου φυλούσε σκοπιά έξω από τη Μονή Ιβήρων, ο σύζυγός της ήταν και αυτός στο Άγιον Όρος ως εργάτης. Η ομάδα Παπαγεωργίου του πήρε τα ζώα.

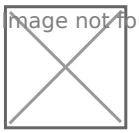

Ήταν καλοκαίρι του 1948. Η 17χρονη τότε Ευγενία καθόταν στο παράθυρο και θαύμαζε τους αντάρτες που περνούσαν. Από το χωριό της κατάετο ο Παπαγεωργίου.Ένα βράδυ ένοπλοι πέρασαν και από το σπίτι της και την πήραν μαζί τους με άλλα 12 κορίτσια. Έμαθε να τραγουδάει «όλοι στ’ άρματα παιδιά για να ‘ρθει η λευτεριά».

Αν και στην αρχή ενθουσιάστηκε, στη συνέχεια προβληματίστηκε για πολλά και

κυρίως για τις κακουχίες. «Την πρώτη ημέρα μας έριξαν λίγα κομμάτια κρέας πάνω σε κάτι τσουβάλια. Δεν μπόρεσα να φάω. Τα πόδια μου είχαν γεμίσει πληγές. Στην αρχή μάς έβαζαν σκοπούς. Στήναμε ενέδρες. Εγώ όμως δεν χρησιμοποίησα ποτέ το Μάουζερ. Ήμουν παιδί, ήθελα να γυρίσω σπίτι μου. Δεν με άφηναν».Ήταν παραμονές της γιορτής του Διονυσίου Αρεοπαγίτου όταν η ομάδα Παπαγεωργίου κινήθηκε προς το Άγιον Όρος. «Ξεκινήσαμε νύχτα. Έβρεχε. Θέλαμε τρόφιμα και ο μόνος χώρος, όπως έλεγαν οι παλιότεροι, ήταν τα μοναστήρια. Είχαν τα πάντα. Πεινούσαμε και υποφέραμε. Οι απλοί άνθρωποι δεν μπορούσαν να μας δώσουν ούτε ψωμί. Περάσαμε μέσα από το δάσος. Η πορεία ήταν μαρτύριο. Εμείς κινηθήκαμε προς την Μονή Ιβήρων. Ένιωθα ότι θα έπεφτα κάτω. Τρώγαμε κάστανα και αυτό μας στήριζε. Σκεφτόμουν ότι έκανα μεγάλη αμαρτία. Οι δικοί μου ήταν θεοσεβούμενοι. Ο πατέρας μου δούλευε στο Άγιον Όρος. Είναι αλήθεια ότι φοβήθηκα, όπως φοβόμουν και μετά, μήπως μου συμβεί κάτι κακό. Άκουγες τότε τόσα πολλά. Για τιμωρίες της Παναγίας, για θαύματα και όλα αυτά με επηρέαζαν», λέει.

«Έκανε βόλτες με το πιστόλι στο χέρι»

Δεν αντέδρασε. Ο μοναχός Ευθύμιος ήταν τσαγκάρης. Οι αντάρτες, μεταξύ αυτών και γυναίκες, πήραν παπούτσια και δέρματα. Δεν λυπήθηκε. «Τα είχαν ανάγκη»Ο μοναχός Κοσμάς, 70 χρόνια στο Άγιον Όρος, ήταν ένα από τα «θύματα» των ανταρτών. «Εγώ είχα το τσαγκάρικο στις Καρυές. Μπήκαν μέσα και μας τα πήραν όλα. Παπούτσια, δέρματα και φύγανε. Τα είχαν ανάγκη. Δεν γινόταν διαφορετικά.Κι εμείς δεν μπορούσαμε να κάνουμε κάτι. Ήταν δύσκολες εποχές».Κοντά στη Μονή Κουτλουμουσίου ο Ευθύμιος ήταν τότε καμπανάρης (υπεύθυνος για ό,τι γινόταν στην εκκλησία) στο Πρωτάτο. Εκείνη την ημέρα ήταν του Διονυσίου του Αρεοπαγίτου. Ήταν Σάββατο και, όπως γίνεται, κάναμε τη Θεία Λειτουργία στο εκκλησάκι, στο κοιμητήρι. Τότε άρχισαν οι πυροβολισμοί. Κάηκε ο τόπος.Προσπαθήσαμε και κρύψαμε έναν χωροφύλακα μέσα στα ξύλα. Σώθηκε». Ο μοναχός θυμάται τους αντάρτες στις Καρυές. Κάποιοι έστησαν χορό στην πλατεία. Είναι, όπως λέει, σαν να έχει μπροστά την εικόνα μιας γυναίκας που έκανε βόλτες με το πιστόλι στο χέρι. Οι αντάρτες πέρασαν και από το κελί του. Ο γέροντάς του τους κέρασε τσίπουρο. Στο υπόγειο είχαν αλεύρι, δεν το πήραν. Τώρα καθισμένος στο ξύλινο μπαλκόνι γελάει σαν τα θυμάται. Του φαίνονται όλα τόσο μακρινά. Όσο για τις γυναίκες που αγνόησαν το άβατο δεν είχε πρόβλημα. «Δεν ήθελαν. Τότε πολλά έγιναν με το ζόρι. Οι καταστάσεις ήταν ανώμαλες. Τι να κάνουμε».

Τα εξαφάνισαν

Γεγονός είναι πάντως ότι στο Άγιον Όρος αμέσως μετά την ήττα του Δημοκρατικού Στρατού, οι μοναχοί φρόντισαν να ξεχάσουν και να εξαφανίσουν χαρτιά και φωτογραφίες. Τα προηγούμενα χρόνια είχαν φροντίσει να μην έρθουν σε σύγκρουση με τους αντάρτες. Είχαν στις τάξεις τους και μοναχούς, οι οποίοι ήταν μέλη της Επιμελητείας Του Αντάρτη, την ΕΤΑ, και συχνά τους έδιναν τρόφιμα και ρούχα. «Ο μόνος λόγος που γίνονταν αυτά ήταν για να προστατέψουν τα κειμήλια. Και μετους Γερμανούς τα ίδια γίνονταν. Κανείς δεν θέλει την κατοχή, όμως έπρεπε να προστατευθεί και η παράδοση αιώνων», λέει ο πατέρας Ιωαννίκιος. Όσο για την είσοδο των γυναικών στο Όρος, ήταν κάτι που δεν μπορούσε κανείς να αποτρέψει, από τη στιγμή που οι χωροφύλακες εγκλωβίστηκαν από τους αντάρτες. Ήταν η μοναδική φορά, τουλάχιστον είναι γνωστό, που γυναίκες μπήκαν μέσα περπατώντας από την Ουρανούπολη.

Όμως κατά καιρούς κυκλοφορούν διάφορα για γυναίκες που ντύθηκαν άνδρες ή που επιχείρησαν να φθάσουν έως εκεί κολυμπώντας. Οι κανόνες είναι αυστηροί ακόμη και σήμερα, ενώ και αυτοί που εμφανίζονται ως εκσυγχρονιστές συμφωνούν με τη διατήρηση του άβατου. «Είμαστε μια ομάδα ιδιόρρυθμων ανθρώπων, ας το πάρουμε και έτσι. Για ποιο λόγο να χαλάσει μια παράδοση αιώνων. Το Άγιον Όρος είναι σύμβολο του μοναχισμού. Μοναδικό φαινόμενο στον κόσμο και έτσι πρέπει να παραμείνει», λέει ο πατέρας Ιωαννίκιος.

ΠΗΓΗ:https://www.tanea.gr

Δημοσιεύτηκε: 23 Σεπτεμβρίου 1999